

**Länsstyrelsen
Värmland**

Miljöenheten

1(8)

BESLUT

Dnr 231-1133-93

2001-04-02

NATURRESERVATET BRATTFORS BRANDFÄLT

Filipstads kommun, Värmlands län

**Länsstyrelsen
Värmland**

Miljöenheten

2(8)

Innehållsförteckning

BESLUT	3
MOTIVERING	5
Beskrivning av området.....	5
Ärendets beredning.....	6
Motiv för skydd och skötsel	7
HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	8

BILAGOR

1. Beslutskarta skala 1:10.000
2. Översiktskarta skala 1:50.000
3. Skötselplan 3.1 Skötselprogram och anvisningar
 3.2 Skötselplanekarta, skala 1:10.000
4. Karta – skala 1:10.000 - med beståndsindelning före branden
5. Registeruppgifter
6. Synpunkter från remissinstanser samt länsstyrelsens kommentarer
7. HUR MAN ÖVERKLAGAR (blankett)
8. Sändlista

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7§ naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) att förklara det område, som på bifogad karta(bilaga 1) avgränsas med en kraftig linje, som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara *Brattfors Brandfält*

Under förutsättning att beslutet om reservatsbildning (enligt ovanstående) vinner laga kraft beslutar länsstyrelsen samtidigt att upphäva tidigare beslut , med därtill hörande föreskrifter (1984-03-19 enl naturvårdslagen §19, Dnr 11.1211-1964-83), om förordnande för Naturvårdsområdet Brattforsheden, i de delar av naturvårdsområdet som nu kommer att ingå i naturreservatet Brattfors Brandfält

Ändamålet med reservatet är att bevara ett brandfält och låta dess karaktäristiska vegetation och djurliv utvecklas fritt utifrån områdets naturliga förutsättningar.

Området skall i den mån det inte strider mot bevarandeintressena även utnyttjas för vetenskapliga studier och allmänhetens naturupplevelser.

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8-10§§ naturvårdslagen samt 9§ naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla.

A Föreskrifter enl 8§ naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och andra sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. avverka skog eller vidtaga annan skogsbruksåtgärd.
2. uppföra byggnad
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi eller dräneringsförhållanden, såsom att gräva, borra, schakta, dika, dämna, utfylla eller utföra annan markbearbetning
4. anordna upplag
5. anlägga väg eller ändra befintlig väg
6. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, rötslam, gödselmedel eller kalk.
7. dra fram luftledning eller jordkabel

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöenheten

8. upplåta mark- eller vattenområde för tävlingar, lägerverksamhet eller annan verksamhet som kan medföra föroreningar eller markslitage.
9. inplantera för området främmande djur- eller växtart.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som är angivna i fastställd skötselplan.

B Föreskrifter enl 9§ naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtages för att tillgodose ändamålet med naturreservatet.

1. Gränsmarkering, vägvisning och information om reservatet
2. Iordningställande av vandringsleder
3. Åtgärder i överensstämmelse med reservatets ändamål och fastställd skötselplan, daterad 2001-04-02

C Föreskrifter enl 10§ naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom naturreservatet (Föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt)

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. skada eller borttaga naturföremål eller ytbildning
2. skada eller borttaga träd eller buskar - inklusive död ved som lågor och torrträd.
3. plocka eller gräva upp växter - inklusive mossor, lavar och vedsvampar.
4. störa, skada eller döda däggdjur, fåglar eller grod- och kräldjur
5. samla insekter eller andra evertebrater.
6. medföra husdjur som ej är kopplat
7. rida eller framföra fordon som dras av häst
8. göra upp eld
9. tälta eller ställa upp husvagn
10. framföra motordrivet fordon
11. anordna tävling eller liknande verksamhet som kan medföra risk för slitage på mark och vegetation.

Utnyttjande av området för organiserad undervisning, naturturism eller undersökningsverksamhet får endast ske i samråd med naturvårdsförvaltaren.

Föreskrifterna under C utgör inte hinder för naturvårdsförvaltaren att i överensstämmelse med fastställd skötselplan, utföra naturvårdande åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet.

Föreskrifterna utgör heller inte hinder för tillåten jakt (Jämför Nyttjanderättsavtal mellan Naturvårdsverket och Stora Skog AB 1994-06-28)

Från föreskrifterna undantages även viss rätt att nyttja den gamla vägen norr om Stora Tjärnen, såsom transportsträcka vid travträning – med utgångspunkt i Brattfors Herrgård. Formerna för medgivet nyttjande framgår av skötselplan (avsnitt ”3. Väg”) fastställd 2001-04-02.

Föreskrifterna under avsnitt C ovan träder i kraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamlingar.

D Föreskrifter enl 9§ naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet.

1. Länsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan daterad 2001-04-02 (bilaga 3)

MOTIVERING

Beskrivning av området

Brattfors Brandfält ligger på *Brattforshedens isranddelta*. I fastmarksdelarna består brandfältets jordarter huvudsakligen av sand. Terrängen är mestadels mycket flack och blockfattig. Nordväst om *Stora Tjärn* skjuter berggrunden upp ur sanden och bildar en markerad kulle med större block. Stora delar av området består av våtmarker och tjärnar.

Vegetationen bestod före branden av hedtallskog av lingonris/lavtyp. Skogen var normalt skogsbrukad och bestånden varierade i ålder från ca 5 till ca 80 års ålder. I myrområden kan enstaka tallar ha nått betydligt högre ålder.

Beståndsindelningen framgår av bilaga 4. Inom respektive bestånd var skogen ensartad med ringa variation i skiktning och slutenhet. Inslaget av gran och björk var mycket sparsamt.

Intensiteten i branden (juni 1992) varierade starkt inom området. Detta medförde att träden i vissa fall brändes starkt och/eller blev rökskadade långt upp i kronorna, medan träd i andra delar blev brända endast i nedre delen av stammen. Markvegetationen blev däremot, med undantag av myrmarken,

kraftigt avbränd inom hela området. På myrmarken hade branden ett språngvis förlopp där vissa avsnitt bränts.

Särskilt kraftig har markbranden varit på några fastmarksuddar med plantskog i anslutning till myrområdet vid *Lilla Tjärn*. Här blev "alla" tallplantor dödade och sanden låg fläckvis helt bar där humuslagret brunnit upp.

Av de dödade eller skadade träden har successivt en stor andel fallit omkull. Självföryngringen av tallplant är betydande. Anmärkningsvärt är att tallplantorna fortfarande 7-8 år efter branden (år 2000) endast i mycket begränsad omfattning är betade av älg. Enstaka granplant förekommer spritt över brandfältet. Mellan 1995 och 2000 har dock antalet granplantor minskar starkt, sannolikt beroende på torka. Lövuppslag förekommer rikligt, framförallt av sälj trots att någon större sälj är inte känd från skogsbestånden, inom området, före branden.

Ärendets beredning

Brandfältet ligger till största delen inom "Naturvårdsområdet Brattforsheden" som tillkom genom länsstyrelsen beslut 1984 och omfattar hela israndeltat. Skogsbranden vid Brattfors uppstod i slutet av juni 1992 efter en lång torrperiod under maj-juni. Brandhärdar uppkom på fyra olika ställen vilket medförde att branden fick ett våldsamt förlopp. Totalt avbrändes ca 190 hektar varav ca 175 tillhörde Stora Kopparbergs Bergslags AB (STORA)

Länsstyrelsen upptog under sommaren 1992 diskussioner med STORA om hur naturvårdsintressena kunde tillgodoses inom brandfältet. Diskussionerna fördes bl.a. vid olika exkursioner i området med representanter för STORA, Naturvårdsverket mfl. Parterna enades om att delar av området skulle avsättas som naturreservat där vegetationen fritt skulle få utvecklas

Ett utlåtande om områdets entomologiska värden och synpunkter på utformningen av ett naturreservat har avgivits av biologen Hans Ahnlund, Gnesta. Samråd om utformningen har även skett med naturvårdsområdets dåvarande tillsynsman, biologen Sven-Åke Berglind, Uppsala. Berglind hade under inventeringar 1988-1991 särskilt uppmärksammat sandmarksfaunan. Elever på Högskolan i Karlstad (numera Universitetet) har dokumenterat vegetationsförhållanden och förekomst av brandberoende insekter. Bengt Ehnström och Bo Långström, Lantbruksuniversitetet inledde 1993 skogsentomologiska studier inom ett antal brandfält i landet, däribland Brattforsheden.

Ett förslag till utformning av reservatsbestämmelser och skötselplan remissbehandlades under 1993.

En serie kontakter med STORA ledde till att Staten, genom Naturvårdsfonden, förvärvade området med tillträde 1994-06-30.

Vid bearbetning av reservatsförslaget konstaterades att en samfällad väg berörde området. Särskild fastighetsreglering har därför genomförts och registrerats i fastighetsregistret 1998-01-28.

En fråga som i ärendets slutskede särskilt har prövats är huruvida den gamla vägen skulle få användas som del i en verksamhet med träning av travhästar. Ett antal privatpersoner har hyrt stallplats – sammanlagt ca 20 hästar – på Brattfors Herrgård. Träning av hästarna sker i en slinga av småvägar ute på Brattforsheden. Enda vägen ut från stallarna bedöms för närvarande utgöras av den gamla väg som går genom reservatsområdet. Medgivande att nyttja denna vägsträcka lämnades för cirka 10 år sedan muntligen av dåvarande markägaren (STORA SKOG, genom revirförvaltningen).

Särskilt samråd har i reservatsärendet skett med berörda intressenter, dvs representanter för gruppen av hästägare.

Motiv för skydd och skötsel

I naturliga boreala barrskogssystem utgör branden en vanlig ekologisk faktor. De återkommande skogsbränderna skapade en mosaik i landskapet med olika brandgenererade successionsfaser omväxlande med refugier som undgått elden. Genom den moderna brandbekämpningen samt kulturskogarnas ringa benägenhet att fatta eld har brandskadad skog dock blivit ett mycket ovanligt inslag i skogslandskapet. Området – Brattfors Brandfält – har därför ett stort ***allmänekologiskt värde***.

Många växt- och djurarter är anpassade till skogsbranddynamiken och gynnade eller beroende av brandskapade miljöer. Ett stort antal av dessa arter är idag starkt trängda och i vissa fall akut hotade genom bristen på lämpliga livsmiljöer. Speciellt intresse knyts i detta fall också till den rika fauna av gräv- och vägsteklar som finns på Brattforsheden. Den hårt brända plantskogen utgör på sikt även en potentiell biotop för den hotade sandödlan som förekommer med små isolerade populationer på Brattforsheden. Även myrtallskogen är värdefull genom att en stor variation av brända miljöer uppstått där. Brandfältet har därför ett högt bevarandevärde både ur ***entomologisk, övrigt zoologisk, och botanisk synpunkt***.

Genom den dokumentation som gjorts under ärendets inledningsskede är området vidare intressant som ***referensområde*** för naturvetenskapliga studier och undervisning.

Brattforsheden är ett lätt tillgängligt och uppskattat område för friluftsliv. En av Brattforshedens längre vandringsleder passerar genom reservatsområdet.

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöenheten

8(8)

Omedelbart söder om reservatet, vid Stora Tjärn, finns en parkeringsplats och enkel informationsanläggning i nära anslutning till landsvägen (väg 63 mellan Karlstad-Filipstad).

Området har därmed **betydelse för friluftsliv** i den mening att allmänheten har goda möjligheter till naturstudier och – upplevelser i en ovanlig naturmiljö. Den verksamhet med travhästar som för närvarande bedrivs på gammal väg inom reservatsområdet motverkar i viss mån allmänhetens friluftsliv.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 7.

Beslut i detta ärende har fattats av länsrådet Björn Sandborgh. Föredragande har varit byrådirektör Per Åhgren. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och naturvårdsdirektör Lars Furuholm.

Björn Sandborgh

Per Åhgren